

meget stor Indskrænkning. Jeg kan naturligvis ikke andet end være tilfreds med, at Natarbejde ikke ligefrem er gjort lovmæssigt — thi saaledes saae Lovforslaget ud efter 2den Behandling i det andet Thing, og at dette er forandret, er allerede meget — men ikke desto mindre har dog § 6 — den oprindelige § 8 — lidt en væsentlig Indskrænkning, idet der, naar ikke Børn anvendes med den høitagtede Ministers Samtykke, kan blive anvendt unge Mennesker til Natarbejde, og jeg spørger, hvorledes den høitagtede Indenrigsminister, selv om han er nok saa human, selv om han nok saa meget indser, hvad han udtalte ved 1ste Behandling, at det vil have en skadelig Indvirkning paa Sundheden og Fremtiden, vil være i Stand til at holde Natarbejde borte, naar der gives et Slags lovhjænlet Ret dertil. Det vil han ikke kunne gjøre og vil selvfølgelig ikke gjøre det, efter hvad der staar i § 6. Jeg maa derfor meget beklage, at en sliq Bestemmelse er kommen ind; jeg skal ogsaa minde om, at i andre Lande, f. Ex. England, er Natarbejde ligefrem forbudt. Endelig er der § 5. Jeg huffer ikke, hvilket Nummer denne Paragraf havde i det oprindelige Lovforslag, men i denne var Arbejde forbudt ikke alene for Børn, men ogsaa for unge Mennesker paa Folketjens Søn- og Helligdage. Jeg beklager meget, at man skal se baade Staten og Kommunen lade sine Arbejdere arbejde paa Søn- og Helligdage; det er sandelig et daarligt Exempel at give for Private. Og naar man siger, at det er Nøden, der driver dertil, saa gad jeg nok se, hvem der kommer syndelig frem ved Søndagsarbejdet. Det er vel egentlig den nøgne Sandhed, at den, som arbejder om Søndag, siger: nu har jeg anstrengt mig den hele Dag, og saa maa jeg have en glad Aften, — og ovenpaa den glade Aften følger der en søvnlø Mandag. Jeg tror saaledes ikke, det er nogen god Vej til at hjælpe Arbejderne paa, og naar vi betænke, at vi have unge Mennesker mellem 14 og 18 Aar for os, saa beklager jeg den flete Forandring, ikke af kristelige Hensyn — dem lader jeg ligge udenfor Betragtningen — men af humane og menneskelige Hensyn overhovedet. Jeg kunde være tilbøjelig til at gaa meget videre end den oprindelige Paragraf. Jeg ser ikke et Indgreb i Friheden, men tværtimod et Forsvar for den deri, og jeg tror ogsaa, at det dybere betænkt vel maa erkjendes at være saa. Sammenfatter jeg nu, hvad jeg her har sagt, da gaar det ud paa, at jeg vel som sagt har Tvivl, om man ikke skulde gaa videre, men dog, da jeg meget vel veed, at det stemmer med vor Nationalkarakter, at man gaar sindig frem, skal blive ved Lovens Omraade, altsaa ikke f. Ex. udstrække den til Kvinder og allermindest til gifte Kvinder; thi det vilde jeg ganske vist finde uanstændigt f. Ex. at sætte ind, at de gifte Kvinder ikke maa arbejde om Lørdagen, om der end ligger en rigtig Tanke til Grund for dette Forslag, nemlig at Hjemmet bliver i

samme Grad uhyggeligt, som Kvinden er fraværende. Kun ønsker jeg, som bemærket, at § 1 maa faae et videre Omraade, maaske at § 5 ogsaa maa komme til at omfatte unge Mennesker, saaledes at ei heller disse maa anvendes til Arbejde Søn- og Helligdage, og endelig at Natarbejde bliver forbudt for de Klasser af Medborgere, om hvilke der her er Tale. Med dette Par Ord skal jeg ønske Lovforslaget Held paa dets videre Vandring.

Vajer: Jeg tror, at dette Lovforslag nærmest maa betegnes som en sørgelig Nødvendighed. Det er sørgeligt, at vor Tid skal være i den Nødvendighed at give en saadan Lov, der virkelig ikke griber saa lidt ind i det private Liv, men paa den anden Side betoner jeg ligesaa stærkt, at det er en Nødvendighed, og jeg vilde ønske, det maatte lykkes, at denne Lov, om end maaske lidt ændret, snarest mulig kunde komme ud. Jeg tror, at det meget godt kan forsvares, at Staten sikrer de Umyndige imod Overtagelse, da den Anskuelse mere og mere har bredet sig, at den menneskelige Arbeidskraft i Grunden aldeles maa betragtes som enhver anden Arbeidsvare. Jeg tror, at dette er en urigtig Anskuelse, og vi kunne maaske takke de saakaldte Kathedersocialister, ja maaske ligeledes andre Socialister for, at den kan blive rettet. Hvor uenig man end kan være med dem i andre Henseender, tror jeg dog, det maa indrømmes, at de i denne Henseende have gjort Samfundet en Tjeneste; jeg tror, at Kathedersocialisterne netop have paavist denne Omstændighed. Paa den anden Side gjælder det ved et Lovforslag som dette om at træffe den rette Middelvei. Jeg er ikke Sagtyndig nok til at sige, hvorvidt det er Tilfældet med det foreliggende Lovforslag, men jeg ser meget godt, at det er en meget vanskelig Sag at behandle, thi hvis vi toge for saa Bestemmelser, udrette vi ikke, hvad vi ville, og sætte vi for skarpe Bestemmelser, forværre vi det Forholdet imellem Arbejdsgivere og Arbejdsgivere. Arbejdsgiverne ville da søge at gaa saa nær Grændsen som muligt, og det er vist ikke gjørligt at skrive en Lov, der er saa bestemt, at der ikke kan findes de og de Punkter deri, hvor der muligvis ligesom kan knibes ud, og hvorved Arbejderne fortrædages. — Hvad angaar det Foredrag, vi have hørt af det erede Medlem, der først havde Ordet (Th. Nielsen), skal jeg bemærke, at jeg dog maaske i enkelte Punkter ser noget anderledes paa Sagen end han, saaledes med Hensyn til, hvad det erede Medlem yttrede om § 5 angaaende Søndagsarbejde. Jeg tror ikke, at man ved Lovgivningen skal røre for meget ved de Ting, idet man derved kun vil fremme Stinhellighed, og jeg tror heller ikke, at man ligefrem skal tvinge Folk til at tage en bestemt Dag til Fridag. Jeg skal i den Henseende henvisse til, hvad der finder Sted i Nord-